

საქართველო

რედაქცია

საგაზეთო მასალა უნდა იყოს დაწერილი გარკვეულად და ერთ გვერდზე. წერილი უნდა აღნიშნული იყოს ავტორის ვინაობა და მისამართი. უპირობოთ გამოგზავნილი მასალა უფასოთ ითვლება. დაუბეჭდავი საგაზეთო მასალა არ ინახება და რედაქცია არავითარ მიწერ-მოწერას მის შესახებ არ კისრფლობს.

რედაქცია ღიაა დღის 9-3 საათამდე, გარდა უქმე დღისა. სარედაქციო საქმეების გამო პირდაპირ მოლაპარაკება შეიძლება ავტ. დღის.

მისამართი: თბილისი, სასახლის ქუჩა, № 5, ქართული ქარავსლა. ფოსტის ადრესი: თბილისი, ფოსტის უბანი № 76. ტელეგ. ადრესი: თბილისი, „საქართველო“

კონტორა

„საქართველო“ ხელის მოწერა ზილება მხოლოდ სამი თვით და ებრება—25 მ. თვეში (მხოლოდ ქალაქში) 10 მანეთი. ცალკე № 50 კ. განცხადების ფასი სტრიქონი პერიტიკის პირველ გვერდზე 60 კაპ. უკანასკნელზე—50 კაპ. საქართველოს გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი ორჯერ მეტია. საშვებლოდ განცხადება თითოჯერ 20 მანეთი. მისამართის გამოცემა ღირს 3 მან. ფული და წერილები, რაც კონტორას შეეგება, უნდა გამოგზავნოს კონტორას სახელზე. საჭირო განცხადებანი უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს 11/2 საათის კონტორაში. კონტორა ღიაა დღის 10 (ახ. დრ.) საათიდან 3 საათამდე.

საქართველო რედაქცია და კონტორა 15-73

უკანასკნელი ცნობები

- ნიშის მახლობლად სასტიკი ბრძოლა სწარმოებენ ფრანგ-სერბიელთა და გერმანელებს შორის.
- სკარპის სამხრეთით ფრ. ნგები შეტევას აკრძებენ.
- სენ-კანტენ ს შუა და მდ. ენის შუა გერმანელები იხევენ.
- მასის აღმოსავლეთ მხარეს ამერკლებმა იერაშები გააძლიერეს.

ქართულ ღვაწაბიურ საზოგადოების

ახალი დასი

ქენი: აბაშიძე ე., ამირჯანიძე ვ., ანჯაფარიძე ვ., გამრეკელი ბ., გამრეკელი ნ., გურგენიძე ვ., ერისთავი ე., მკედლიშვილი ნ., ქიქოძე ა., ლომიძე თ., ჩივიანიძე ლ., ციმაკურიძე ე., წერეთელი ნ. და ჯავახიშვილი ბ. ნი: ალხაბაძე ტ., არაღელი-მხნელი გ., ადგიშიშვილი ა., არაბიძე ვ., გვლოვანი მ., ზარდალიშვილი ი., კარგოზია ა., კობახიძე გ., კორიშვილი პ., ლორთქიფანიძე მ., მუხიანიძე მ., მუხიანიძე ლ., ცინაიძე ნ., ცხაკაია პ., წერეთელი ი., ჭიათურელი მ., ხერხეულიძე მ., ჯიქია ვ.—ხუფიანიძე გ. გურული.

რეგისტრირებული: ბერიშვილი შ., ფაღავა ა., შათირიშვილი კ. მთავარი რეგისტრირებული და დასის გამგე: გ. ჯაბაძე.

სეზონი გაიხსნა ნოემბრის პირველ რიცხვში, თბილისის არტიკულ საზოგადოების თეატრი. რეპერტუარის პირველი ნაწილი: „სარწმუნოება“—4 მ. მუსიკალური დრამა 5 მ. ბრიტის, მუსიკა სენ-სანსისა; „ვითა ფოთლები“—4 მ. ჯაკოსისა; „მურხანი“—3 მოქ. კანტორის მიხედვით; „ავგარაზი“—პიესა ზღაპარი 4 მოქ. შ. შარაშისა; „მარია მაგდალინელი“—პიესა პისისა; „დალიტი“—5 მ. ა. სუმბათაშვილისა. სეზონი გაიხსნება პიესით—„სარწმუნოება“.

(3-1032-1)

ქალაქ ფოთში

ნავთსადგურის ახლოს იყიდება მამული, მიწა ზომით 244 კვ. საყენი ხეის დიდი, ქვეთარის სახლი ცენტრით გასული, რომელიც შეიცავს 9 ოთახ-და 4 სამზარეულოს და პატარა 3 ოთახიანი ფლიგელი. მშენებელი სანაზაბა იქნება სახლის წინ ზღვისა და ნავთსადგურზე, აქვე იყიდება მეწყველი ძროხა. სინაზაბის ქუჩა სახლი მარია კალიკეიხისა.

სოფლის კომპარატივის

საქართველოს სოფლის კომპარტივი ამით აცხადებს, რომ მას აქვს ვადიდებულ სოფლის კომპარტივი დასავლეთ საქართველოში (თურქულ) ნარმის (ბიანისა). წყვილი ღირს ზეითი თუბანი. მისამართი: მომარაგების კომიტეტი, თბილისი, შტაბის ქუჩა, 2.

საქართველოს კონტორა მოგონებს თბილისსა და პრაღის

საქართველოს კონტორა მოგონებს თბილისსა და პრაღის ხე-ღირსი, რომ ვისაც ვაჭრის ხედი იწვევს არ გადაუხდია უნდა შემოიტანონ 10 ღვიწმისთვეში წინააღმდეგ, შემთხვევაში ვაჭრის გზა-ნა მოსპობათ.

კაფე „ერთობა“

კაფე „ერთობა“, კაფე „ერთობა“, რა საფულისსმო ვასაღიანი! ამაზე იაფ ჯანსაღ სადილსა ვერსად ვერ ჰპოებთ არა მგონია.

ღა თან სადილი, თავისი კუჩით, თქვენ „ერთობაში“ ზვიდ ბამეთს მისცავთ, და მალე იგი მორთვეულ კერძით კაფე „ერთობაში“ ზედამ პეტეს სცემთ.

ქართულ კლუბის მკვებ კაფე „ერთობა“

ვინ არ იპოვის, ვინ არ მ-აგნებ? სადაც კი გინდათ დაჯდეთ ანდო კაფე „ერთობის“ სადღის მააწროვთ.

გაგაფრთხილო საზოგადოება

და გამოაცხადო საყოველთაოდ, რომ ჩემგან აღკრალული აქვს რაზმის თანამშრომლებს ყოველგვარი ვაჭრეკა საღამოს 7 საათის შემდეგ, მასთან თითოეული ნდობით აღკრული თანამშრომლებს თან აქვს ჩემგან მიცემული მოწმობა თავის პირადობის ფორტოგრაფიული სურათით და ორდერი სახეობის ნებართვისა. ყოველ შემთხვევაში, როცა ვაჭრეკა წარმოადგინებს ჩემთვის პირადობას—დამეკითხოთ მე ტელეფონით, ვასაფერ ზომების მისაღებად, ანუ ჩემს თანამშრომლებს, ანუ მოივრეს თანამშრომლებს. ტელეფონის ნომერი ჩემი 13-59, თანამშრომლებს 7-14, მოივრეს თანამშრომლებს 53. განსაკუთრებული რაზმის უფროსი შინაგან საქმეთა სამინისტროსი მ. კელია.

ნაფიდი ვაიკლი

დ. გ. გვირგვინი

გადმოვიდა თბილისის (გრიბოედის ქუჩა, 16), 10-2

იყილავ

ხელ მისაწვდენ ფასებში. ღვიწმისთვის დაწესებულია. ღვიწმისთვის დაწესებულია. ღვიწმისთვის დაწესებულია.

სახელმწიფო თეატრი

საზოგადოებრივი თეატრი 1918 წლ. დირექცია ან დ. ღვიწმისთვის კერას, ღვიწმისთვის 13-ს, დიდუბის

გვიგანი ანგვიანი

თეატრი 3 მოქმედებად. მუსიკა ჩაიკოვსკისა.

მონაწილეობას იღებენ: ლეკიკისა, სპიტკო, იანსა, ოსიანკოვისა, ვალიკისა, პოლიაევი, სამინინი, დემიანენკო, ვსოლოვი, და კურბატოვი. დირიჟორი სამოსლოვი. დასაწესი საღამოს 8 საათზე, ორშაბათს, 14 ოქტომბერს—„ფილეტა“ 15—„კარმენ“ 16—„მანონ“.

ბრძოლის წინ

თეთრი გიორგის მხედრობას.

საქართველოს ბრწყინვალე ისტორიამ ამოვიკიბა ჩვენი სამკვიდრო ქვეყანა; მაგრამ საქართველოს საზღვარი დიდება დღეს მხოლოდ იქ, სადა მდებარეობს მისწვდება ჩვენი მამაცი მეომრების მხალი.

ქართველი ერის წმინდა უფლებას ჩვენს სამკვიდრო მიწა-წყალზე თითონ ქვეყნისკი დალაღებენ; მაგრამ ბასრი მახვილი, ბათომის ბეჭეტიან რომ ჩავცეს მუხანათურად ზურგს უკან, უფრო მძლე აღმოჩნდა ციფრე ისტორიის სამართალი.

დღეს ბედისწერა ხელახლა კარგზე გვირგვინს, და საქართველომ შესაძლოა ყველაფერი მოიპოვოს ესლა... ან იქნებ ყველაფერიც დაკარგოს.

და ჩვენ ყოველ განუგარვდინებ ვეინდა ვამტრით ეს ქართველ ხალხს, მეთორმეტე ყმის მოახლოება...

ბრძოლა ერთადერთი მსაჯულია, და ამასთან ერთად ერთი პიროვნების მსაჯული:

მიტომ რომ უფლება არ არის სუსტის მხარეზე, ისე როგორც არც სამართალია ძლიერის კერძ.

და ვისაც არ სურს სულს მხოლოდ ვალდებულებას დაიცვას ღირსება თავისი, იგი ღირსივით სიკვდილი!

Vae victis!.. ვაი ძლიერს!..

მაგრამ საქართველო არ შეიძლება იყოს ძლიერის შორის, რადგან საქართველოს მორალი არის დროს არ ყოფილა მორალი მონის!

ამას მოწმობენ ველები შამპორისა და დიდგორისა და თითონ საბედისწერო კარვანისი ველიც; ამას მოწმობენ ტერაქონ-მოსილი სახელები აღმავლელისა, ბრწყინვალისა და პატარა კახის; ამას მოწმობს დიდი თამარის საქართველო-ჯიქეთიდან და რუბანდამდე...

და ის თვალის-მყოფი ბრწყინვალეობა, საქართველოს სახელს რომ დატანის წარსულში,—არის შარავანდედი სინათლის მოციქულის თეთრი გიორგისა, მხეცილი რომ გმირავს გარესენლის გეშას...

...და დღესაც, როცა ჩვენი ცალკე ბეჭეტიან იბრუნება, და მოახლოებული ბედისწერა კიდევ ღანდებს ისერის წინ.

ჩვენ ველით,—ბრძოლაში დაბრუნებული ძელი გიორგი კლავ ამოწვით ქარვასში, რომელიც მომეტულს თავის მხალს, რათა განთავსდეს მტრის მისნი, და მოძულენი მისნი ივტორდენ პირისაგან მისისა...

...დღეს, როცა ბედისწერა კარგზე გვირგვინს, და როცა იქნებ კიდევ ახლოვდებოდა საქართველოს მეთორმეტე ყმა,

— ჩვენ,—როგორც დღაღისი—ყოველ განუგარვდინებ ვუყოფით თეთრი გიორგის მხედრობას, ქართველ ხალხს შეიარაღებთ...

ავადე ინგოროვცა.

შეასკლავალია თუ არა რუსეთის აღდგენა?

ამ თხუთმეტი წლის წინად თბილისში ჩამოვიდა კრძო საქმეებისათვის პეტრე ტრუბეცკი, მოსკოვის გუბერნიის თავად-ახალურთა მარშალი. პატრესაციმად დიდი ვახშადი გავუმართეთ, ცდილ საზოგადოებას მისწვდა ჩვეულებრივი მისაღობისა და ტოსტების შემდეგ, ტრუბეცკიომ დაიწყო სიტყვა, რომელშიაც გამოთქვა ის აზრი რომ,—რუსეთს დიდი საფრთხე, დიდი უბედურება მოეღის. განკითხვის წამი არც ისე შორს არის, მისალოდნელია, კატასტროფის მოწვევა ჩვენი მოღდა გახდეს. Россия пропала, господа, распах, აღუგებულს ხმით დაასრულა თავის სიტყვა, სტუმარმა და სრულმებით თვალები აფეკა.

რუსეთის დაშლის და დანგრევის წინასწარი გრძნობა არა თუ მარტო ოროოდ-სამოღვე პატრიოტის გულში ბუღობდა, არამედ ფართო საზოგადოებასაც აღუგებდა ხოლმე და დიდ საგონებელში ავლდებდა. მოახლოვდა საქმეში კარვად ჩახედულ საზოგადოების ნაწილისათვის ამჟერა იყო, რომ ეს უზარ-მზარარი იმპერია ხელოვნურად არის შექმნილი და მისი სხვადასხვა ნაწილები ერთი მეორეზე მეტნიკურად მიყოფიწებულნი, და თუ ჯერ კიდევ მისი მთლიანობა არ ირუგვება, ეს იმას ნიშნავს, რომ რუსეთის მხედრობა დიდი და ძლიერია,—მხედ არის დამყარებული შინაგანი მშვიდობიანობა და გარეგანიც. რუსეთის ცხოვრების ხელმძღვანელებმა საუკუნოების განმავლობაში ვერ მოახერხეს რუსეთის იმპერიის სხვა და სხვა ნაწილები ისე დაეკავშირებინათ ერთმანეთისათვის, რომ სახელმწიფოს გაქრების და განკითხვის დღეს ეს ნაწილები ერთმანეთს არ დაშორდებოდნენ, სახელმწიფო არ დაშლილიყო. არა თუ სულ უხუბო ტომის ხალხი, არამედ მახლობელი, ენით და ჩვეულებით, ისტორიით და ტრადიციებით მონათესავე ერები მტრად გადაიკიდეს. მძულავებაზე და ძალდატანებაზე დამყარებს მასთან ურთიერთობა. უქრანდისათვის ტანტარის საგინებელი სახელი, ხოლო არც მოსკალი არის და იყო საყვარელი სახელწოდება. პოლონეთში, ლიტვაში, ფინლანდიაში და სხვა შემოერთებულ ქვეყნებში წაწარმოეს პოლიტიკის შედეგით ხომ ყველამ იცის. ეგრისად რუსის მთავრობის პოლიტიკამ ნდობა ვერ დაიმსახურა, ყველა ეჭვის თვალთ და შიშით უუარებდა რუსეთის ბედის გამგეთა მოქმედებას. საქართველო, მართალია, თათართა ურდოების შემოსევიდან იხსნეს, მაგრამ ჩვენს შინაგანი ცხოვრება ისეთ პირობებში ჩაყენეს, რომ კიდევ ნახევარი საუკუნე და საქართველო და ქართველი გეოგრაფიული და ეთნოგრაფიული სახელწოდება-და თუ დარჩებოდა.

ამ გზას ადგენ რუსეთის წინამძღოლი და რა გასაკვირია, რომ განკითხვის დღეს რუსეთის იმპერია დაიშალა, დანგრავა; ხოლო ეს კიდევ იმას არ ნიშნავს რომ რუსეთი დაიღობა. ნამდვილი რუსეთი, რომლის შუა გულს მოსკოვი შეადგენს, დიდი ქე-

ნათივი ვეტილი გიორგი თეოდორეს ძე კორდანი და-მითი და-კოლო-შვილითურთ გულითადის მშუხარებით ამცნობს ნათესავთ, მეგობართ და ხაცნობთ ძვირფასის და დაუფიწყარის ძმის

იკაქლე (გიორგი) თავდორეს ძის შორდანიას

ტრალიკულად დაღუპვას ამა ღვიწმისთვის 10-ს, გორის მახრის სოფ. კასპის მახლობლად.

პანაშვილი გადახდილი იქნება დღეს ღვიწმისთვის 13-ს, ქა-შვეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში, შვიდღის 12 საათზე, დაკრძალვა მიცელებულისა სოფ. კასპში (რკინის გზის სადგურის) ორშაბათს, ღვიწმისთვის 14-ს.

(1-1805-1)

ამა წლის ოქტომბრის პირველ (ძველი დროით) დღით ორშაბათს ქ. ზუგდიდის სულიწმინდის მოწმის ეკლესიაში დანიშნულია სამი წლის თავის წირვა და პანაშვილი ბრძოლის ველზედ გმირულად დაღუპულის ხორხუნის თავადის

საზ (ალექსანდრა) ჯანსუხის ძის დადიშკელიანის

სულის მოსახსენებლად, რასაც აუწყებენ უნუგეშო მისი მშობლები კენინა ანა ალექსანდრეს ასული და თავადი ჯანსუხი თენგიზის ძე დადიშკელიანები. წირვა დაიწყება 10 საათზე, ხოლო პანაშვილი 12 საათზე.

(1-1806-1)

ანა ნიკოლოზის ასული ყიფიანისა და ელენე ნიკოლოზის ასული დიდბუღიძის ქმრებით და შვილებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ 14 ოქტომბერს ვერის წმ. გიორგის ეკლესიაში გადახდილი იქნება ნახევარი წლის პანაშვილი მათი დაღუპუარ მამის

თ-დ ნიკოლოზ ალექსანდრეს ძის ამიკაჭიბის

სულის მოსახსენებლად. დასაწყისი პანაშვილისა 12 საათზედ.

(1-1)

თხილ. კომისიის სხვადასხვა

რომ ლიტარის წიგნაკი № 35 (851-875) რომელიც ჩამარბული იყო კომიტეტის მიერ ბ-ნ ტ. გოგიტყისთვის, დაკარგულია. ყველა ბილეთები, რომელიც ხელმოწერილი იქნება ბ-ნ გოგიტყის მიერ ყალბათ ჩაითვლება. (1026)

თხილ. კომისიის სხვადასხვა

რომ ლიტარის წიგნაკი № 21 (501-525) რომელიც კომიტეტის მიერ გადაცემული იყო კალისტრატე ჩიტიძისთვის ბილეთების გასაცემად, დაკარგულია. ამ წიგნაკიდან ყალბათ ჩაითვლება შემდეგი №№ 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524. (1026)

მსურს ვეკრივო

ქართული გაზეთის

1) პატარა ჯგუფი 5-6 წლიანებისა საზავშვი მალის პროგრამით სა-ცეცადინით.

2) ჯგუფი გვიწახის პირველ კლასებსათვის მოსამზადებლად.

გინახის მასწავლებელი ნინო ყიფშიძისა. მისამართი: ელისაბედის ქუჩა № 98. (2-1803-2)

ყანა, ევლიკორსები დიდი ერი, რიცხვით 70 მილიონამდე, სიმრავლით ბევრი ევროპელი ერს სჭარბობს—ერთი ერთგვარია—ენით, ისტორიით, ჩვეულებით, სარწმუნოებით, ლიტერატურით და ეროვნულ ფსიხიკით. იგი დროებით სოციალისტურ ცენტრ-ლებამ შეიპყრა, კეზა და გონება აური, ბოღვა დასწვებინა, სიკვდილი მიიყვანა, ლამის უფსკრულში გადაეგდნენ. მაგრამ ადგილი შესაძლებელია, რომ ავადმყოფი გამოართვებოდნენ, გონს მოეცა და თავის დანგრეულ და აწიოკებულ ოჯახის აღდგენას შეუდგებოდნენ—არღვე თუ ვიანი აღადგენს კიდეც. ხოლო ეს ოჯახი ყოფილი რუსეთის იმპერია კი არ იქნება, არამედ აღბად ეს იქნება მოსკოვის რუსეთი, რომელიც შეადგენს ერის სხეულს, ერთს ქვეყანას, ერთ ტერიტორიას, შესაძლებელია, რომ დონის ყაზახობა მოსკოვის შეურთებდნენ, შეიძლება თითო ყუბანისა და თერგის ყაზახობაც, თუმცა ესენი უკრაინელები არიან ჩამომავლობით, მაგრამ გეოგრაფიულ მდგომარეობაში, არა მგონია, უკრაინას დაუკავშიროს ისინი; მოსკოვის სახელმწიფოს ჩამოშლის შემდეგ დასავლეთისა და აღმოსავლეთის სახელმწიფოებისათვის სასურველი უნდა იქნეს. ამერიკისათვის რუსეთი საქართველოს დასაბრუნებლად გაჭირების დროს, ინგლისისა და საფრანგეთისათვის რუსეთი საქართველოს გეოგრაფიის საფუძველი უნდა იქნეს. ამერიკისათვის რუსეთი საქართველოს დასაბრუნებლად გაჭირების დროს, ინგლისისა და საფრანგეთისათვის რუსეთი საქართველოს გეოგრაფიის საფუძველი უნდა იქნეს. ამერიკისათვის რუსეთი საქართველოს დასაბრუნებლად გაჭირების დროს, ინგლისისა და საფრანგეთისათვის რუსეთი საქართველოს გეოგრაფიის საფუძველი უნდა იქნეს.

მხოლოდ ასეთი წყობილება შექმნის საიმედო მდგომარეობას დიდთა სახელმწიფოთა სწორ წინაშეობისთვის შეაგულ აზიას და ინდოეთის ოკეანის სანაპიროებზე.

შეცდომის ბასწორება
გუშინდელ №-ში დაბეჭდილი წერილი „ნაადრევი შიში“ შეცდომით იყო მოწერილი ვლ. მიქაძე, უნდა ყოფილიყო: ვლ. მიქელაძე.

ტერმინი „პრინციპები, რომელთაც ვერას დროს ვერ შეარყევს და ვერ მოაღრეს კონტრევოლუციური ბურჟუაზია...“
ლ. ჯაფარიძე.

რუსეთის სათათბიროში, როცა რუსულად ვლაპარაკობდით და უკიდურესი ზომები, რომ წასულიყო ისიც იძულებული იქნებოდა რუსულად ელაპარაკა.

ლი სავთო სახელმწიფოების ტერმინებისათვის. შეზღუდულია.

საქართველოს პარლამენტში

წერილები პარლამენტში

VI
ჩვენი სახელმწიფოებრიობისათვის ბრძოლაში ბევრი ყოფილა მაგალითები თავის დამცირების და ეროვნული თავმოყვარეობის შეზღუდვისა.

ქართველ პატრიოტებს მწუხარე მასხვორებში ბევრი მოგონებანი ქართველთა მიერ საქართველოს უარსყოფისა.

და ეს იყო არა მარტო იმ ორდენებით გაყინული მთავარი მწიფობაში, რომელიც რუს ჩინოვიკებს თავს აწონებდნენ ქართულის არ ცოდნით, არამედ ხშირად აგრეთვე იმ მოსოცილისტე ინტერნაციონალისტების, რომელთა ქართველობა მაშინ, შეიძლება მხოლოდ საკუთარ სოფელში იცოდნენ.

ჩვენი მასხვორებიდან განა ადვილად წაიშლება ის სოციალისტური მტკივნეობა, რომლითაც ბიქტორ თეზაიამ ლოზანის კონფერენციაზედ სახეში შენათა პატრიოტული აღტაცებით ამტკველებულ მიხაკო წერეთელს?

მიხაკო წერეთელმა მაშინ საერთაშორისო დემოკრატიის ყველა წარმომადგენლებსაგან ისინი. მუხარამ ტაში, ხოლო ბიქტორ თეზაიამ კი... მხოლოდ რუს და ქართველ დემოკრატთაში ჰპოვა თანაგრძნობა.

მაგრამ თეზაია განა მარტო იყო? მისი გვარი სინონიმა იმ თაობისა, საქართველოში რომ დაამკვიდრა ანტიეროვნული შეგნება და, გაჩენილი თმის და რუსული ბლუზის ქვეშ ქართველ დემოკრატს ჩაუხშეს პატრიოტული აღტაცება და უხეში ქაბრით შეკრეს იმ „იანიკეში“, რომლიდანაც თავის დაღწევა ახალ დაბადებას უძრის.

ეს იყო და ამას ვერავინ ვერ უარყოფს. და ეს იყო მიზეზი, რომ რევოლუციის გაწითლებულ თვეებში არ ყოფილა არც ერთი წამი, რომ ვინმეს ეგონებოდა ამ რევოლუციის პატრიოტიზმი.

საქართველოში რევოლუცია მოიხსენება, როგორც მოგონება ეროვნული განტყდის დაცინვისა და ქართველთაგან ქართულის დევნისა.

ამას დაამოწმებენ მაშინ დარბეული ფედერალისტები, ქართულ სოფლებიდან დევნილი ეროვნულ-დემოკრატები და დაფლეთილი ქართული დროშები, „გაუმარჯოს რუსის დემოკრატებს“ მოძახილით.

ამას სჩადიოდა მაშინ ქართული სოციალ-დემოკრატია. მაგრამ ეს იყო და ჩვენ გვეგონა, რომ ეს აღარ იქნებოდა.

საქართველოს თავისუფლებას, უნდა გაენათვისუფლებია მათი გონებაც და ქვერტლიანი გულიც გაუმედლიყო... მაგრამ ვინც გუშინ ქართულ პარლამენტში იყო ის პირ იქით დარწმუნდა რომ ეს არ იქნება.

კუზანის მორჩენა არ შეიძლება; კარგა მკერავმა შესაძლოა მას ნაკლი დაუფაროს, მაგრამ როდესაც ის ამ ტანთსაცმელს გაიხდის კუბი უსათყოფი გამორჩდება...

და სოციალ-დემოკრატთა და ვაზინა გუშინ ეს ტანთსაცმელი.

როდესაც პროტესტის სახით დარბაზს სტოვებდნენ ეროვნულ დემოკრატები, დამოუკიდებელი, რადიკალური, უპარტიონი, როდესაც ესეთები უარს აცხადებენ უკანონო საქციელში მინაწილობის მიღებაზე და მენშევიკების უფრო სინდისიანი აზნაგები „ალონდელი“ აღმოუთებულნი პროტესტს აცხადებდნენ უკანონო ძალადობაზე, მენშევიკების და სომხების სკანებიდან დამცინავი ლიმონი იყო პასუხით, ლიმონი, რომელიც შეჭმუბა პკინდეს მხოლოდ სულმოკლე მტერს, რომელმაც ვერაგულად აჯობა კეთილშობილ მოწინააღმდეგეს.

მენშევიკების საქციელს სხვა სახელი არ ეწოდება. იმ სხომამზედ როდესაც ეს საქთბი პარველთა ირჩიოდა, მენშევიკები დამარცხდნენ; მისთვის რომ პარლამენტში ბუნებრივი ძალთა განაწილება იყო.

მაშინ ისინი ეროვნულ უმცირესობისათვის მხოლოდ დედა-ენის ითხოვადნენ, მხოლოდ წერეთლის სიტყვებში გამოსძვიდა მაცდური ზრახვა ამ დედა ენებში შეგპარება თავისი მშობლიო ურთი რომლითაც მან ასე მქუქრათ გაითქვა სახელი დიდი რუსეთის სივრცეზედ.

ამის წინააღმდეგ მაშინ ბნი არსენიძე ბრძანდებოდა; და ამტკიცებდა კიდევ, რომ რუსული ენა მათს ფრაქციაში 20 კაცს არ ენამისო.

კარგად მასხვოს მისი პასუხი ზოგიერთა შეკითხვებზედ რომ რა ქნას დეპუტატმა თუ სამშობლო ენა არ იცისო:

აქ მუნჯი რომ გამოგზავნონ და ლაპარაკი არ შეეძლოს—ჩვენი ბრალი იქნებაო?

და ეს არსენიძე, რომელიც რუსულის ენის სიყვარულს მემარჯვენე სეკტორს ამბობდნენ, როდესაც ყოველივე დამალულისთვის ფრჩხილები გაიხსნა, იგი თვით აღმოჩნდა მისი თავდღებული დამცველი.

ამაზედ მეტი გამბედაობა მათგან გასაკვირი იქნებოდა.

ის, რისი თქმაც პარლამენტის მართო ქართულ შემაღელოებაში ვერ გაბედეს, ასე უტიფრათ მიხალეს, სომხებთან გამარგებულმა!

სოც.-დემ. უთუთო ბრწყინვალე გამარჯვება იდღესასწაულს თავის ერთგულ მოკავშირეებთან ერთად, მაგრამ ეს გამარჯვება უფრო უკანასკნელთა გუთუნისათ!

გამიარჯვეს ისეთმა სომხებმა, რომლებმაც თავის სამშობლო სომხურს, რუსული არჩიეს!

მათთან ერთად გამიარჯვა „ინტერნაციონალმა“:

ბნმა წერეთელმა ბრძანა, რომ ქართველ მუშებისთვის რუსული ყოველთვის ინტერნაციონალური ენა იყო.

მე მაგონდება ერთი შემთხვევა: პირველ თავისუფალ მცხეთობას, კათალიკოსის კურთხევის დღესასწაულზედ მოკრძალებულ ეროვნულ-ლოზა შორის უქცობა, მაგრამ მედღერათ ამართლიყო დროშა მარქსის წითელი სახით; სურათს ქვევით მწერა:

„Да здравствуй интернациональ“.

11 ოქტომბრის სტამბა
საკითხია ეროვნულ უმცირესობის ენის შესახებ, კომისიის რეკომენდაციის მხრით მომხსენებელია არ. ჯაფარიძე, უმცირესობის მხრივ მ. არსენიძე, პირველ სიტყვას ამბობს გ. ვეშაველი, რომელიც ამტკიცებს, რომ უმცირესობის პროექტი დარღვევა მიუღებელი ძირითადი კანონის.

ავღელ საყვარელიძე (ალიონის ჯგუფი). საქმის ინტერესი არ თხოულობს რუსულს—ჩვენ არ გვუყვარება, მაგრამ აქ პრინციპულია—ჩვენ გვაქვს დედა ენა და შეუძლებელია რუსულ ენას პრივილეგია მიეცეს—პარალელური რუსული ენა შეუწყნარებელია—ვისაც არ შეუძლია ლაპარაკი უკან უნდა დააბრუნოს თავის მანდატი. ჩვენ არავის წინააღმდეგი არ ვართ არც სომხების, არც ებრეულების მაგრამ შეუძლებელია დიდმპრობელური სულის შეტანა პარლამენტში. ჩვენ უარყოფთ უმცირესობის წინააღმდეგ, როგორც კანონის დამრღვევებს, მხარს ვუჭერთ უმრავლესობის პროექტს.

ივ. ვაშლიანი (ალიონის ჯგუფი). ხალხური ანდაზაა: ასე ჩემო მანასე—ხან ისე და ხან ასეო. არსენიძე ამბობდა უფინ მე ხმას ვაძლევ დემოკრატს კი არა დემოკრატისო. საქართველო დემოკრატიული რესპუბლიკაა, რესპუბლიკა მოპოვებულია დემოკრატის სისხლით და ოვლით და პარლამენტში იმის შექმნა—დღეს გვეუბნებიან დემოკრატის ინტერესს მოუტანოთ მსხვერპლთა გადაგვარებულ ინტელიგენციას; ასეთ წესს მოპყვება პარლამენტის თვითმკვლელობა. ხალხი უნდა მიეჩვიოს კანონის პატივისცემას, რომელიც მინიმუმადია დასული. თუ ჩვენ თვითონ ყოველ დღე ცველით კანონს მაშინ ვის ექნება კანონის პატივისცემა.— უმცირესობის პროექტი უნდა იყოს უარყოფილი, მარტო რომ დაგრჩე მაინც ვიყვირებ ეს უკანონობა.

ივანე გოგუნი (სოც. რევოლუცი.). ფორმალური მხრით შეუწყნარებელია, როგორც დამატკიცებს აქ ამ კანონის მიღება, რადგან დარღვევა უკვე მიღებული ძირითადი კანონისა, მაგრამ ჩვენ სოციალისტები მაინც დამინც არ ვაუკვერბოდით ფორმალბას, რომ მშრომელ ხალხს რაიმე ერგებოდეს, მაგრამ ეს ასე არ არის. გადაგვარება იყო გავრცელებული არისტოკრატიაში, თორემ რუსული სულ არ ყოფილა გავრცელებული მასში, ამიტომ ჩვენ გვიკარანბებს მივადებით რაც მისთვის გასაგებია. რაშია საქმე იქნებ აქ დამალული იყოს ნაციონალიზმი რუსული. ჩვენი ფრაქცია ემხრობა კომისიის უმცირესობის აზრს.

დ. ჩიქოვანი (რადიკ. დემოკრატ.). სოციალდემოკრატები ყველაფერს ხმებით სწვევდნენ და არგუმენტაციას არაფერი გავლენა არა აქვს. როგორც მაგალითად პარლამენტს პარლამენტი დაეჭრა—კომისიაში არსენიძე იცავდა იმ კანონს, რომელიც ჩვენ მივიღეთ—რა საქართველო მოიხიბვს, რომ დღეს ის გამოვიდეს წინააღმდეგი, რომ ამტკიცოს—სი შეგძლო ბ. კაცი წერეთელს, რომელსაც ბოლოს და ბოლოს უფრო ესაპირობა, რომ ქართულ პარლამენტში რუსულად იყოს ლაპარაკი და უქვევლია მისი ძალდატანებით არის, რომ დღეს არსენიძე ასე იცავდა ფრონტი და ამტკიცებს იმას, რის წინააღმდეგიც იყო. ამას თუ პარტიული დისციპლინა ჰქვია ეს უარობაა, მეტი არაფერი. რადიკალ დემოკრატების ფრაქცია ემხრობა კომისიის უმრავლესობის აზრს, უმცირესობის აზრი მაინცა ძირითადი კანონის დარღვევად.

ირაკლი წერეთელი (ს.-დ.). როცა ჩვენ შემოგვექონდა ეს პროექტი, სულაც არ გვეკონია აზრად ძირითადი კანონის დარღვევა. ჩვენთვის ეს არ იყო პრინციპული საკითხი—უფროსი პრაქტიკული და ტექნიკური მოსაზრებით გიცავთ ამ პროექტს. ჩვენთვის საქართველო რომ ეროვნულ უმცირესობას და საქართველოს პარლამენტის შორის იყოს გაგება. როგორ შეიძლება ორატორმა, რაც უნდა გულდამწვარი იყოს ის ილაპარაკოს თავის ერის საკრებზე იმ ენაზე, რომელიც ისარკრებოდა არავის ემისს—როგორ შეეძლო მაგალითად ქართველს ელაპარაკო ერენის პარლამენტში ქართულად—ან რა უნდა ეთქვა? ეს გვესმოდა ჩვენ

პირველ ყოვლისა, საქართველო თვითონ ეროვნულ უმცირესობას რა ენაზე უნდა ელაპარაკოს. და აქ ისინი გამოთქვამენ ამ აზრს და სხვისი მზრუნველობა გაუგებარია იმაზე, რაც ყოველთვის ვიცავდით ეროვნულ უმცირესობის ინტერესებს და ეხლაც დავიცავთ. აქ ბევრს ლაპარაკობენ, რომ სოციალ-დემოკრატები გაძლიერდნენ ეროვნულ უმცირესობათა ხმებით—ეს არ არის მართალი—ცხნევი რომ არ ყოფილიყვნენ ჩვენ მაინც თქვენზე ძლიერი ვიყავით (ხმები: ერობის არჩევნები, პულემიოტებით იღებდით ხმებს).

როგორც არ უნდა იყოს ეს, ჯერჯერობათ ასეა, ენახით შემიძებ რა იქნება.

სოციალ-დემოკრატებს შემოაქვთ წინადადება, წერეთლის ლაპარაკის შემდეგ კამათი მოისპოს. მ. მაჩაბელი იცავს კამათის გაგრძელებას, არსენიძე წინააღმდეგ ლაპარაკობს.

თავმჯდომარე უქრის კენჭს, ყველა ფრაქციები მომხრეა კამათის გაგრძელებისა. სიტყვა ეძლევა ს.-დ. გავლოვებს.

გავლოვი. მე შეუძლებლად მიმაჩნია, რომ აქ წარმოდგენილი ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლებმა თავიანთ სამშობლო ენაზე ილაპარაკონ,—ეს ნამდვილი ბაბილონის ენაა და ენათა არევა იქნება. ჩვენთვის გასაგებია, თუ რატომ შეუერთდნენ დღეს სოციალ-დემოკრატების წინააღმდეგ ყველა წერილ-ბურჟუაზიული პარტიები და მოაქვთ იერიშები, ჩვენ ყოველთვის ვიყავით პირდაპირი და ეხლაც ისე ვიქნებით.

მეოცნულ-დემოკრატიული შტაბციის აზრი

ალ. ასათიანი: ბ. ირაკლი წერეთელი განაცხადა—რუსეთის სათათბიროში ჩვენთვის ქართული ენით სარგებლობის უფლება რომ მიენიჭათ, მე ამით არ ვისარგებლებდი, ვინაიდან საკანონმდებლო მუშაობის ინტერესს მოითხოვს, რომ კანონმდებელი ერთმანეთის გაგების საშუალება ჰქონდეთ. ეს საბარლიანი შეგუდულება და მივიჩნის რად იცავდა აქ ბ. წერეთელი რუსული და წინააღმდეგი არის ამას წინეთ, როდესაც უმცირესობისათვის ენის ხმარების კანონი მუშავდებოდა და სხ. ამ ენად თვით მან იცისრა სარგვამენტო კომისიის ყოველდღე შეუდგებოდა აზრის დაცვა. ეს ფრიალ დამხსიათებელია ჩვენი საკანონმდებლო მუშაობისათვის.

ეროვნულ დემოკრატიულ ფრაქციის სახელით წინადადებას ვიძლევი სრულიად მოისნას წესრიგიდან სარგვამენტო კომისიის უმცირესობის წინადადება, ვინაიდან ის არსებითად არღვევს იმ ორგანიზაციის კანონს რომელიც ამ ენად მალაშა.

გ. რეხვიაძე (ს. ფ.). აქ წარმოდგენილი საკითხს ორი მხარე აქვს—ფორმალური და არსებითი. მე მინდა ორივეს შევეხო, რადგან არც ერთი არ ყოფილა აქ გარკვეული როგორც საქართველო. ჩვენ რესპუბლიკას მოვილის დიდი საფრთხე, რადგან ჩვენ არ ვართ შენეული კანონის პატივისცემას, რაც პარტიული პირობაა სახელმწიფოს აზრისა და განმტკიცებისათვის. ყოველდღე შეუძლებელია არევა პოლიტიკურ და სამეცნიერო უფლებების. ის, რაც უნდა დააკანონინდეს დღეს მენშევიკებმა წინააღმდეგება ძირითად კანონს, რომელიც ჩვენ მივიღეთ. მოელი პრაქტიკული არგუმენტაცია მიმართული იყო იმისკენ, რომ დამეტკიცებოდა, რუსული ენა უფრო გააადვილებს დემოკრატებისთვის საქმესო. მაგრამ რა აზრი აქვს იმას, რომ ჩვენ ვაგვივართ ეროვნებათა უმცირესობის ნალაპარაკები, თუ ისინი ვერ გაიგებენ ჩვენ ქართულ ლაპარაკს. ამას ჰქვია უქვლმა ლოლოკა...

მ. მაჩაბელი (დამ. ნაც. დემოკ.) ამტკიცებს, რომ აღმოსავლეთ საქართველოში მკვიდრმა სომხებმა კარგად იციან ლაპარაკი ქართულად, აგრეთვე იციან, ამას გარდა უწინდელ მთავრობის მეცხრეობით იმთა უფრო იციან თავიანთი სამშობლო ენა, ასე რომ პრაქტიკულად შესაძლებელია ამ საქმის მოგვარება, ისე რომ არ აღდგეს დიდი რუსული ენა. საქართველო უწინავე ლომბიერად ეპარობოდა სხვა ეროვნებათა წარმომადგენლებს—ეს ძველი მეფეების დროს დაფიქსირდა და თამარის—მით უმეტეს მეტი გვიანტებში ექნებათ მათ დემოკრატიულ საქართველოში.

შალვა ქარაშენი (დამ. ნაც. დემ.) ის რაც დღეს უნდათ აქ გაიყვანონ და დააკანონოს სრულიად სიბრძნე და ეწინააღმდეგება იმ კანონს რომელიც ჩვენ უწინ მივიღეთ. ეს ხელსაყრე ცდაა რუსული კულტურის აღდგენის, რომელიც ბევრს უფრთხობს ძილს, და რა-

საქართველოს წინააღმდეგენი აქ მინიჭებულ უფლებით არ ისარგებლებენ და ვერ ისარგებლებენ, რომ მით საკანონმდებლო მუშაობა არ შეაფერხონ. მაშ ვის მივანიჭებ ჩვენ ფაქტიურად რაიმე უფლებებს? მხოლოდ იმით, ვინც აქ არა საკანონმდებლო მუშაობისათვის, არამედ ობსტრუქციებისა და საბოტაჟისთვის მოვლენ. მე ვფიქრობ რომ, ასეთები აქ არ არიან და თუ აღმოჩნდებიან, მათი გამოგზავნილი ეროვნებიანი გამოსწორებენ თავის შეცდომებს და ისეთს პირებს გამოგზავნიან, რომელთაც საკანონმდებლო მუშაობა სურთ და არა ჩვენი ხელის შეშლა.

სრულიად გაუგებარია უმცირესობათა ენის კანონის გამოკვეთების შემდგომ ის წინადადება, რომელიც აქ სარგვამენტო კომისიის უმცირესობამ შემოიტანა. კანონი გარკვეულად ამბობს—უმცირესობის წარმომადგენელი საქართველოს პარლამენტში სიტყვას ამბობენ ან ქართულად, ან და თავის დედაენაზედ. სარგვამენტო კომისია წინადადებას იძლევა—უმცირესობას ნება მიეცეს უმცირესობის ერთ ერთ ენაზედ ელაპარაკონო. აქ მხედველობაში რუსული ენა აქვთ.

სარგვამენტო კომისიის დაავალეს მიღებულ კანონის ფარგლებში უმცირესობის ენის ხმარების წესის შემუშავება, ის კი საფუძვლიანად არღვევს თვით კანონს ორგანიზაციის კანონის შეცვლა, რასაკვირველია სარგვამენტო კომისიის არ შეუძლიან. ბ. ირაკლი წერეთელს უყვარს—ეს არსებითად სულ ერთია, ჩვენ ცალკე კანონ-პროექტის სახითაც შეგვიძლია ასეთი ცვლილებების მოხდენა. ეს რასაკვირველია ერთი არ არის, საკანონმდებლო მუშაობას თავისი სიტყმა უნდა ჰქონდეს. როდესაც ბ. არსენიძე გამოვიდა კომისიის პირველ მოსხვების შესახებ, მე ვფიქრობდი, რომ ის, როგორც ორტიდული კომისიის თავმჯდომარე აღნიშნავდა ასეთს ყოველდღე შეუწყნარებელ მოვლენას. მას ხშირად წაუკეთხიხეს სხვა და სხვა კომისიებისთვის დარიგებები—თქვენ არ უნდა სკოლებიდან თქვენს კომპარტისა და სხ. ამ ენად თვით მან იცისრა სარგვამენტო კომისიის ყოველდღე შეუდგებოდა აზრის დაცვა. ეს ფრიალ დამხსიათებელია ჩვენი საკანონმდებლო მუშაობისათვის.

ეროვნულ დემოკრატიულ ფრაქციის სახელით წინადადებას ვიძლევი სრულიად მოისნას წესრიგიდან სარგვამენტო კომისიის უმცირესობის წინადადება, ვინაიდან ის არსებითად არღვევს იმ ორგანიზაციის კანონს რომელიც ამ ენად მალაშა.

გ. რეხვიაძე (ს. ფ.). აქ წარმოდგენილი საკითხს ორი მხარე აქვს—ფორმალური და არსებითი. მე მინდა ორივეს შევეხო, რადგან არც ერთი არ ყოფილა აქ გარკვეული როგორც საქართველო. ჩვენ რესპუბლიკას მოვილის დიდი საფრთხე, რადგან ჩვენ არ ვართ შენეული კანონის პატივისცემას, რაც პარტიული პირობაა სახელმწიფოს აზრისა და განმტკიცებისათვის. ყოველდღე შეუძლებელია არევა პოლიტიკურ და სამეცნიერო უფლებების. ის, რაც უნდა დააკანონინდეს დღეს მენშევიკებმა წინააღმდეგება ძირითად კანონს, რომელიც ჩვენ მივიღეთ. მოელი პრაქტიკული არგუმენტაცია მიმართული იყო იმისკენ, რომ დამეტკიცებოდა, რუსული ენა უფრო გააადვილებს დემოკრატებისთვის საქმესო. მაგრამ რა აზრი აქვს იმას, რომ ჩვენ ვაგვივართ ეროვნებათა უმცირესობის ნალაპარაკები, თუ ისინი ვერ გაიგებენ ჩვენ ქართულ ლაპარაკს. ამას ჰქვია უქვლმა ლოლოკა...

მ. მაჩაბელი (დამ. ნაც. დემოკ.) ამტკიცებს, რომ აღმოსავლეთ საქართველოში მკვიდრმა სომხებმა კარგად იციან ლაპარაკი ქართულად, აგრეთვე იციან, ამას გარდა უწინდელ მთავრობის მეცხრეობით იმთა უფრო იციან თავიანთი სამშობლო ენა, ასე რომ პრაქტიკულად შესაძლებელია ამ საქმის მოგვარება, ისე რომ არ აღდგეს დიდი რუსული ენა. საქართველო უწინავე ლომბიერად ეპარობოდა სხვა ეროვნებათა წარმომადგენლებს—ეს ძველი მეფეების დროს დაფიქსირდა და თამარის—მით უმეტეს მეტი გვიანტებში ექნებათ მათ დემოკრატიულ საქართველოში.

შალვა ქარაშენი (დამ. ნაც. დემ.) ის რაც დღეს უნდათ აქ გაიყვანონ და დააკანონოს სრულიად სიბრძნე და ეწინააღმდეგება იმ კანონს რომელიც ჩვენ უწინ მივიღეთ. ეს ხელსაყრე ცდაა რუსული კულტურის აღდგენის, რომელიც ბევრს უფრთხობს ძილს, და რა-

სიათის შეტაკებები: ბერისთან ენა-ზე, სიუბთან და ართან მტერი მო-ვიდებოდა. სენ-ეტენის და მდ. ენის შუა გზაზედ ირრე ნაპირებზე და-ვიხიეთ.

მასის დასავლეთ ნაპირზე მტერმა მოიტანა ძლიერი, მაგრამ უშედეგო იერიშები შარპენტრი-რომანის შოსეს ორივე მხარეს. მასის აღმოსავლეთ ნაპირზე ამერიკელებმა სევისის და ბომბანტის ტყის შუა იერიშები გაა-ღიერეს.

სექტემბრის განმავლობაში დასავლეთ ფრონტზე დავლუბთ 773 მოწინააღ-მდეგის ავირბოლნი და 96 მისამბელი ბუთი. მიუხედავად იმისა, რომ მო-წინააღმდეგის ძალები რამდენჯერმე აღმებრუნდა ჩვენსა, მათ დაპარგეს სულ 107 პარკოლანი. მათი მარჯვე ბრძოლა შეძლებას იძლეოდა ზეგირის მოხდენას და სხვ. ამ რიგად ისინი ძალიან უწყობდენ ხელს ქვეითა ჯარის და არტილერიას. მიუხედავად იმისა, რომ მოწინააღმდეგე ძალიან სდევნიდა და თავს ესხმოდა ჩვენს საფრთხე მი-სამბელ ბალონებს, რომელთაგანაც ჩვენ 103 დაკარგეთ, მოწინააღმდეგე მათზე ვერ შესძლო ხელი შეშლა ჩვენი თავდაპირველი მხვერავების მიუძღმებლობისაგან.

ბერლინი. 11 ოქტომ. ჩვენი ახალი ხაზების წინ კამბრესა და სენ-კანტენის აღმოსავლეთით და მდინარე მასის ორთავე ნაპირებზე მოწინააღმდეგის იერიშები დამარცხდა. კამბრეს ჩრდი-ლოეთით ახალი ბრძოლები დაიწყო.

ბერლინი. 11 დღისნობისთვის. სალა-მის სამხედრო ცნობა. კამბრესა და სენ-კანტენის აღმოსავლეთით მასის ორივე ნაპირზე მტერი დამარცხდა.

ბრძოლა ნიშანს
სამხრეთ-აღმოსავლეთის ასპარეზზე ახლად მოსულ ჯარებს უჭირავთ სამ-ხედრო კონტაქტი სერბილებთან და ფრანგებთან ნიშის სამხრეთით.

ბულგარეთის ახალი მეფე
სოფია. ბულგარეთის ახალ მეფეს ადგილობრივი გაზეტები დიდთა აქე-ბდენს; საერთოდ ახალგაზდა მეფეზე დიდს იმედებს ამყარებენ.

უსსრეთის აგავი

ცეცხლი ბეროვრადში.
როგორც ახლა ირკვევა, ბეროვრადი ცეცხლის დიდთა დაუზარალებია. არის დიდძალი მსხვერპლი. განსაკუთ-რებით ბევრი დაიღუპა კოცა ტენეო-ლოგიურ ინსტიტუტთან ქიმიური ლა-ბორატორია აფეთქებულა. ვიბორგის მხარეს მთელი უბნები გადაიწვა. ცეც-ხლის ჩასაქრობად შეკრიბეს ყველა ძალები, მაგრამ ცეცხლი მაშინვე აღ-დაიღვინა და საერთო პანიკა უფრო გააძლიერეს. ზოგიერთ ადგილებში არტილერია აამუშავეს. ტყვისმტრე-ველთა ტრეკალი და ვინტოკის სრო-ლა ისმოდა ყოველ შესახებზე და ქუ-ჩებზე. ცეცხლისაგან განათებული, დამ-წვარი ქალაქი კი სამინელებს წარ-მოადგენდა.

ბრძოლა ნიშანს
თბილისში მოსული ცნობებით, 20 ნიქენისთვიდან ხანგრძლივ გააფრთხი-ბულ ბრძოლების შემდეგ არმავირი ყაზახების ხელში გადავიდა. პოლშევი-კებმა მათე შემოიკრიფეს ძალები და არმავირისკენ გაემართნენ. ყაზახებმა ხაფანგი დაუდეს. ისინი ჯერ შეუშვეს ქალაქში და მერე უმწყობლოდ მუხ-ლა დაიწყეს. მხოლოდ ორიოდე კაცი და გადარჩა საშინელ ქლეტას. ყაზახე-ბი არმავირში დიდთა გამაგრდნენ.

სახულიერო სკოლების რეკვიზიცია
მოსკოვის სამხედრო კომისარატის ბრძანებით სასწრაფოდ კსცილიან მიელ რუსეთში სასულიერო სკოლებს, მღვდლების და ბერთა სადგომებს—წითელ ლაშქრის დასახინაველად.

აფთიაქების სოციალიზაცია
მოსკოვიდან მოსული ცნობით დღე დღეზე უკანა აფთიაქები და საფ-თიაქო მალაზიების სოციალიზაციას.

მთხვევი
მოსკოვიდან ჩამოსულის სიტყვით, იქაური ცხოვრება თანათანობით აუ-ტანელი ჰდებდა. ორი კვირა, რაც ბარათებით აღარ არიგებენ პურს, ისე კი გირვანკა 15—20 მ. ფასობს. მოს-კოვის ყველა ქარხანები დიკეტა, მუ-შებში დიდ გაქვებრება იჩინა თავი.
სახალხო კომისარია საბჭო აძლიერ-რებს თავის დამცველ ძალებს. კრემლს იცავს ჩინელთა რაზმი. კრემლზედ ყო-ველთვის მხად არის ავირბოლნი თავის მფრინავებით, რადგანაც ტროცკი ყო-ველდღე სეირნობს მოსკოვზე. ლენინის

ავტორიტეტი ეცემა და სრულ დიქ-ტატურად ახლა სხდება ტროცკი.
მეწვევიები და საბჭოთა მთავრობა
საბჭოთა მთავრობა მოსკოვში არ სცვლის თავის პოლიტიკას. დაპატიმ-რებულებიდან განთავისუფლებულნი მხოლოდ მშვედეთა ცენტრალ კომი-ტეტის მდივანი. ხმები, რომ ტროც-კის აქეს ასი კაცის სია, რომელშიც შედიან თვალსაჩინო სოც. დემოკრა-ტები და რომელთაც საკონცენტრაციო ბანაკში დაპატიმრება მოელოდა. დღეს ლეგალურთა არც ერთი პარტიის ორ-განიზაცია არ არსებობს. პოლიტიკური მოღვაწენიც ფრიად გამოუჩქვეველ დემოკრატიზაში ჩაიკვიდნენ.

მუშათა პროტესტი
მოსკოვში სურსათის მწიკვე კრიზი-სის გამო შესდგა მრავალ რიცხოვანი მუშათა ყრილობა, რომელმაც სასტიკი პროტესტი გამოუცხადა საბჭოს მთავ-რობას. როცა ყრილობაზე გამოჩნდა სასურსათო კომისიის თანამეწევე ია-ცინი ხალხი ყვიროდა: „ძირს მძარც-ველები და მოძალადენი!..“

მეფე ფერდინანდის ხეფე სიტყვა
სოფიიდან იუწყებიან. 30 ნიქენისთ-ვეს ყრილობის საგანგებო სესია გახს-ნა პრემიერ მინისტრმა მალინოვმა. სხვათა შორის მან წარმოსთქვა ფერ-დინანდის სეფე სიტყვა. „ჩემმა მთავ-რობამ სულ მოკლე ხანში გააკეთა რაც კი შესაძლებელი იყო, ომისაგან არეულ-აწეწილ დროში. ჩვენ გვექონდა ერთი მიზანი: საპატიო ზავის მიყვანა ბოლომდე, მოკავშირეებთან ლოიალო-ბა ჩვენს მრავალრიცხოვან მოწინააღ-მდეგეებისთვის საზაფო მოლაპარაკება დაგვეყო.
დასასრულ მეფემ გამოსთქვა იმედი, რომ დეპუტატები თავისი გადაწყვე-ტილებით დამტკიცებენ იმ სიბრძნე-სა და პატრიოტიზმს, რომელსაც მოი-თხოვს დღევანდელი მძიმე მომენტი. შემდეგ მაღლობა გამოუცხადა მალი-ნოვს და 5 ოქტომბრამდე კრება გა-დიდო.

კორესპონდენცია

წერილი კახიდან
ჩვენი ქვეყანა ოსმალებმა მოსპურეს საქართველოს, შეპკრეს საქართველო-

ში მოსავლელი გზები და ყველგან ყარაულები დააყენეს. არ გვიშვევენ სანაოგე მოაწოდონ ჩვენს შეილებ-სა და მომეშვებს, რომელნიც თბილსში სწავლობენ ანდა მსახურებენ. ზაქათა-ლში დანიშნეს თათრის გუბერნატორი და ხალხზე ჩვეულებრივ ხარჯს გარდა გააწერეს ხარჯი მოსავლიდან—ათისთავი ყველა შემოსავლიდან, თბი-ლია იგი, ნიუოზი, ყურძენი, ლენიო, ბრინჯი, ხახვი, ლობიო და სხ. აქას გარდა ვაჭურენ და ვეაზიდენებენ თავის და სხ. ახალ ბრძანებით ომში გაპაავთ ყველა 18 წლიდან 45-მდე. ზაქათალში უკვე მოკრებილია 8000-მდე ლაშქარი, რომელსაც სწორთვინი ოსმალებმა აფიცრები. თეთი ოსმალ-თა ასეკრების რიცხვი აქ არ აღმემა-ტება 60—80 კაცს.

ინგილოების მდგომარეობა ფრიად გასაქირია. ყორაღანი მთლად გადა-რუჯულს. მისი ეკლესია აიკლეს, აფიო-რიიქეს, ასევე უფეს ეკლესიებს თას-მალაოში, ზაქათალში. აქაური ჯღედე-ლი ფურცელად სომხის ეკლესიას მი-უჩინეს. თეთი სომხები, ვინც კი გა-დარჩა, დეპუტატებიან ვარტუგა-გაში-ლიან შიშის გამო. ვისაც მოასწოებენ, ცოცხალს აღარ ანარჩუნებენ. ჩვენს სიწმიდეს ტურბუზის წმიდა გიორგის გზად გამეღელ თათრის ჯარის კაცე-ბა მიყარეს ტყვია და მერე წაბილ-წეს. შორიდან გვივლიან, სომხებს ამოეწვეტთ და მერე თქვენთვის მო-ვიტლიათ, თუ ქუვა ვაქეთ, დროით გამაშაინადილით. მაგრამ ჩვენ ისევ მა-რა ვდგევართ საქართველოდან შეეღის იმედით. დიდი შეცდომა იყო, რომ თა-ვიდამევე აქეთ არ გამოგზავნეთ მცირე რაზმი გერმანელ-ქართველთა. საქაო იყო საინგილოსა და ნუხის მარხას შორის 15—20 ვერსიანი ბუნებრივი მიჯნა (კავკასიონიდან აღახანდელ გე-რის წყლის გაყოლება) დაგეპირათ, რომ მთელი საინგილო უზრუნველ ყოფილიყო ოსმალთა შემოსევისაგან და ეს მშენავე აღარ მოსწყვეტდა თავის დღელს—საქართველოს და არც ჩვენ გადაგვებან ის ქირი, რომელიც თავს დაგვატყდა. მაგრამ ჩვენ, როგორც ერთ ხორცი და ერთ სისხლი მძანი ქართველებსა, ქორშიაც არ ვეძლე-ვით სასოწარკვეთილებას და არ ვკარ-გავთ ქართველურს გაბედულებას, ქი-რის ვაღვლებს. გაფანტოკოსებულ აუ-არებელ ბრბოებმა ჯერხნობით შეს-ტულეს აულემა ქოთელქლოსი, ქეშ-ხუთანისა. შემოერთუნენ აღბეგლო-საც მაგრამ ანას. ვერა დააკლეს

რა და სირცხვილელნი გაბრუნდნენ. სცადეს კახის აკლბაც, აქაც თავზე კაკალი დაამტვრეს ჩვენმა ხელდახე-გამოსულ ბიჭებმა. ყარაღეში რამდენ-მე ინგილომ დაიფრინა დასტა ფანა-ტიკოსებისა, რომელთაც სურდათ გა-გრეკათ ჩვენი ნახირი. მაგრამ მიუხე-დავად ეროვნულ გმირულ სულისა, წუწკალა მტრები მალულად შინაც გვიხანებენ ვაჭაკებს. ხელახან ტყიად ესროლეს ნასიბა ჯანაშვილს და იქვე მოკლეს. არა ერთგან კიდევ აქუწეს ბალები მინდვრად ხარების მძოველები.

ჩვენ არ გვინდა ჩუბი, მაგრამ ეს ვე-ლურები არ გვეხსნებიან. ვუფლებით: თქვენ რომ გვივლებთ, მაშ ჩვენმა მო-ძმე ქართველებმაც უნდა აიკლონ თა-თრები ახტლისა, მულანლოსი, თბილი-სისა, ბორჩალოსი. მაგრამ ესეთი კითხ-ვები ამთ არ უჯღებთ, რადგან გო-ნებრივად ისევ იმ საფეხურზე დგანან, რა ხარისხზედაც იდგნენ თემურლენგის და ჩინგისხანის დროინდელი თათრე-ბი. ას ვერღელწადში რუსეთმა ამთ იე-რი ვერ შეუტყალა. გადით დაიქირეთ ვერის წყლის 15 ვერსიანი ხაზი და საინგილო აღმოსავლეთით დაეცით იქნება.

ქიზუელი.
რედაქტორი გერონტი ქიკოძე.

განცხადება

საქართველოს რეინის გზის სამმარ-თველო ამით ეცხადებს მგზავრთა სა-ყურადღებოთ, რომ სათბობი მასა-ლისაგან გამოწვეულ პირობის გამო 10 აგვისტოდან მატარებლების მიმო-სვლა იცვლება შემდეგ ნაირათ:

თბილისიდან ვაღის

ფოთისკენ	№ 23	სათი	7 50
"	№ 3	ღამის	10 30
ქუთაისისკენ	№ 9/10	საღამ.	7 17
განჯისკენ	№ 8	ღამის	11 10
"	№ 4	ღამის	3 35
სანაინისკენ	№ 4/30	ღამის	1 —

თბილისში მოვა

ფოთიდან	№ 24	შუად.	12 47
"	№ 4	საღამ.	6 54
ქუთაისიდან	№ 11/12	ღამის	6 53
განჯიდან	№ 3	საღამ.	4 30
"	№ 7	ღამის	8 30
სანაინიდან	№ 40/3	ღამის	11 —

თბილისის დროით.

ახლად გაიხსნა პირველხარისხიანი რამბროანი
სან-სუსი
ბელგის ქუჩა № 5.
ყოველ დღე მხადემა საუზმე, სადილი და ვახშამი საუკეთესო სანოვავის გამოცდილ მხარეთლის ხელმძღვანელობით.
სადილის და ვახშამის დროს უკრავს სიმებიანი ორკესტრი.
რესტორანს აქვს მყუდრო კაბინეტი.
(1—1804—1)

ქართული საამშენებლო და სავაჭრო აქციონერი საზოგადოება
მ. მ. რ. ს. ვ. მ. რ. კ. ი.
ამით აცხადებს, რომ წესდების § 50 და 52 თანახმად ოთხშაბათს, 30 ოქ-ტომბერს, დღის 12 საათზე ფოთის საურთიერთო საკრებლო საზოგადოების შენობაში ქ. ფოთში შესდგება აქციონერების საგანგებო
საზოგადო კრება
დღის წეს-რიგში შემდეგი საკითხები: 1) ვაღის დანიშვნა და სა-აქციო შემოსავლის ფულის რაოდენობის განსაზღვრა, რომელიც გაწერილია დამფუძნებელ-აქციონერთა შორის. 2) გამგებების ერთი წევრის გასაცვლა (§ 40).
(2—1798—2)

ს ა ხ ა ლ ხ მ
განათლებლის საინისტრო
ამით აცხადებს, თბილისის ვაჭრთა და ქალთა უფლებიან სასწავლებელთა ქართულ მოწვევების და მათი შრომების საყურადღებოდ, რომ ასეთი მოწა-ფებებს ნება ეძლევათ უფეზამეგნე შევიდნენ მთავრობის ქართულ სასწა-ვლებელთა სათანადო კლასებში.
(1—1524—1)

ქართულის კარგი გმოდენი
კისრულობს: მოხსენებათა, პროექტების, წერილების წესდებთა და სხვა ქალაქების თარგმნას.
მიმართეთ „საქართველოს“ რედაქციასში მდივანს, დღის, 9 საათიდან 3 საათამდე. საღამომით წყურთის ქუჩა № 30.
(1—1022—1)

მედაულოზ ურველნარი საქმის ქალაქს
ქართულ განაჯანჯად გადასაგებქდავამი,
თომას ქუჩა, № 28, შესასვლელი სინოდალური ქუჩა № 1.
ვაგაფაძე ქარულ ენაზე გავაგებ
1-ლ და მე-2-რე კლასისთვის, ჩემ შეილებთან ერთად. მოსწავლეთა რიცხვი შესდგება ორი ჯგუფისაგან. ჯგუფში მხოლოდ 5 ბავშვი იქნება მიღებული. ქართულ ენაში ჩამორჩენილ ბავშვებს განსაკუთრებული ყურადღება მიეცევა. ახალი ენები მსურველთათვის განსაკუთრებულ ფასში.
მოსალაპარაკებლად 4—7 საათამდე, ნოვობუთოვის ქუჩა 9. მეორე სარ-თულში. ბინა № 4. ტელეფონი 10—02.
(2—1791)

ინტელიგენტ ქალთა წრე
იღვას უნსაპირ ვაგს
როგორც საზენო, აგრეთვე საშინაო და საგარეო კაბებისა და „კოსტუმ-მებისა“—ს როგორც მოზრდილთათვის, აგრეთვე ბავშვთათვის, ყოველგვარ მხა-ტრულ საქარგავ-საქსოვებს. „წრის“ სკოლაში მოწაფეებთან შეცდინობა დაიწყება 1 ოქტომბრიდან; მოწაფეების მიღება უკვე სწარმოებს. (ღირებები უფასოთ). აქვე მიიღება „მეჩეკები“. სკოლა უფლებებით აღტურავილი. ვერის დამართი, სახლი № 3, ბანა 9. შესავალი წიგნის მალაზიის გვერდით.
10—7

მ ა მ ი მ ი
ნ. ი. მახვილაძე
იღებს სპეციალურად მალარიით (ციე-ბა) და მისი შედეგებით დასნეულე-ბულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფულტვისა, ქარებით და სხვა შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ ყოველ დღე
საღამოთი 5—7 საათამდე.
ელექტრო-ტერაპია და მასაჟი
შინამართი: მოსკოვის ქ. № 11, ზემელის აფთიაქის მახლობლად.
თ.—1536—50

ქალ. ქუთაისუი
მიხეილის ქუჩ. წითელ ხიდან გაიხსნა
ქირ. და ქალთა სნეულეობის
საავათმყოფო
საფოოპიარო განყოფილება
მწოლარე ავადმყოფებს იღებენ ყო-ველ დროს.
15—1739—11

სამკურნალო კაბინეთი ექიმის
ალექსანდრე დავითის ქი-
კვიციანი
იღებს კანისა, ვენერიული და სიფი-ლისით ავადმყოფებს (914-ს და 606-ს შეშხაზუნება). ავადმყოფთა მიღება დღის 9 საათ, 11 საათ, და საღამოს 5 საათ. 7 საათ. მიხეილის პროსპექტი № 116, სასტუმრო „ნოვ“ს პირდაპირ, ტელეფონი 14—28.

მარტის 20 გაიხსნა ახალი
საავაჯროლო
ყოველგვარ ავთმყოფობათში
მამი მ. მანაძე
საავადმყოფოში იარსებებს კილის საექიმო კაბინეთი ხელდაფურ კი-ლების ტენიკურ დაბორაფობით.
მიხეილის პროსპექტის (კვირონ-ნი“ ქუჩ. კუთხე № 22, შესავალი კი-რონი ქუჩიდან). ტელეფონი 10—37, ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დღის 9 საათ. ნაშუადღევს 3 სა-ღე-ვენერიულ ავადმყოფების მიღება—საღამოს 4-დან—8-მდის. ქალების და ბავშვების მიღება 4—5 საათამდე.
—ღარბებში მიიღებან კვირაობით, 10—12-რე უფასოდ.

მ ა მ ი მ ი
მ. წინაგაპკვიციანი
ღამბრუნდა და განახალ ავადმყოფე-ბის მიღება დღის 11 საათიდან 1 საათამდის და საღამოს 6-დან 8-მდე. გულის, ფულტვისა და სისხლის სპე-ციალური. მისამართი: ულისაბედის ქ. 7, სასტუმრო „ბომონდის“ ახლოს.
დოქტორი მადიანი
მოსე ანთომოსის ქე
ალანდაკივილი
უფროსი ექიმი თბ. კადეტთა კორ-პუსისა.
ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფების მიღება ორლას ქ. № 3 სახლი მელქი. ახა-რანების დილით 8—9-მდე. საღამოს 5—7. ტელეფ. № 17—21.

ამირ-კახვასის
განცხადება

მეორე გაროჯების სპეციალური ხელის მოწერა

თანახმად ამირ-კახვასის ბანკის აქციონერთა საგანგებო საზოგადო კრების ამა წლის 14 იანვრის დადგენილებისა და ფინანსთა მინისტრის ნებართვისა, ამირ-კახვასის ბანკი აღიღებს ძირითად თანხას 8,000,000 მანეთიდან 6,000,000 მანეთამდე 12,000 აქციათა მეორე გამოცემით, თითო აქციის ოცდახუთ თუმნის ნორმალური ღირებულებით შემ-დეგი პირობებით:

- 1) გამოსაცემი ფასი ამ აქციებისა დანიშნულია 800 მანეთი—თითო აქციაზე, რომელი თანხაც სრულად უნდა გადახდებოქნეს აქციაზე ხელის მოწერის დროს.
  - 2) შემოსული ფულიდან: ოცდახუთი თუმანი ჩაირიცხება ძირითად თანხაში. ოთხი თუმანი სათადარიგო თანხა-ში და დანარჩენი ერთი თუმანი აქციის დასამზადებელ ხარჯებისა და მისი სარგებო გადასახადის ასანაზღაურებლად.
  - 3) უპირატესობა გამოსაცემ აქციათა მეპატრონეთ: ძველ აქციაზე დაეთმობათ თითო ახალი აქცია.
  - 4) მეორე გამოცემის აქციებზე ხელის მოწერა დაიწყება 1918 წლის 1 ოქტომბრიდან ქვემოთ ჩამოთვლილ სა-კრებლო დაწესებულებებში და გავრცელდება: ა) თბილისში, ამირ-კახვასის ბანკში 1918 წლის 1 დეკემბრამდე ბ) ქუთაისში, სამხრეთ-დასავლეთში, ფოთში, სოხუმიში, ოზურგეთში, სიღნაღში, გორში, ზონში, სენაკში, ყვირილაში, კაშვეში საურთიერთო ნდობის საზოგადოებებში და ბაქოში—5. ვაჭკელთან 1918 წლის 15 ნოემბრამდე.
  - 5) როდესაც ბანკის ახლანდელი აქციონერები დაქაყაფილებული იქნებიან თითო აქციით ყოველ ძველ აქცია-ზე, გაუნაღებელი აქციათა შექმნის უპირატესობა ენიჭებათ პირველი გამოცემის აქციების ხელის მოწერებს, რო-მელთაც დაკვიდილი აქციათა ღირებულების პირველი ნახევარი შემოტანილი აქვთ და მეორე ნახევარი არ შემოი-ტანეს, რის გამოც დაეკრავათ აქციების შექმნის უფლება.
ამ პირობმა შესაფერო განცხადება და აქციათა ფასი უნდა წარუდგინონ მეორე მუხლში ჩამოთვლილ საკრე-დლო დაწესებულებებს და პირს იქვე აღნიშნულ დროს განმავლობაში.
  - 6) გაუნაღებელი აქციები, მას შემდეგ, როდესაც 5-ე მუხლის თანახმად დაქაყაფილებული იქნებიან ის პირნი, რომელთაც აქციათა შექმნის უფლება დაკარგული ჰქონდათ, განაწილებება პირველი გამოცემის აქციათა მეპატრონე-თა შორის; ამათ მე 4-ე მუხლის აღნიშნულ ვადაში უნდა განაცხადონ თუ რამდენი აქციის შექმნა სურთ მეორე გა-მოცემის პირობების თანახმად; თუ მათ მეორე მოთხოვნის აქციათა საერთო რიცხვი აღემატება გაუნაღებელი აქ-ციათა რაოდენობას, იმ შემთხვევაში განცხადებების ძალით და პირველი გამოცემის წარმოდგენილ აქციების მიხედ-ვით მოხდება აქციების შემსაფერო განაწილება.
  - 7) აქციებზე ხელის მოწერის დროს აქციონერები მოვალენ არიან თავიანთი დროებითი მოწმობები ცალკე განცხადებასთან წარმოადგინონ შესაფერო ბეჭდის დასასმელად.
  - 8) ხელის მოწერისას, რომელთაც დაკარგული აქვთ პირველი გამოცემის აქციათა შექმნის უფლება და სურთ ისარგებლონ 5-ე მუხლში აღნიშნულ უფლებით აქციათა მეორე გამოცემის დროს, ვალდებულნი არიან საორგანიზა-ციო კომიტეტის „კვიტანცი“ებში წარმოადგინონ შესაფერო ბეჭდის დასასმელად.
  - 9) ის პირნი, რომელნიც აღნიშნულ ვადაში არ წარმოადგინენ განცხადებებს მოწმობებით და „კვიტანცი“ებით და აღნიშნულ ვადაში სრულიად არ გადაიხდინ აქციათა ღირებულებას, მეორე გამოცემის აქციათა შექმნის უფლე-ბას კარგებენ.
  - 10) ახალი აქციონერები ბანკის მოგებაში (დივიდენდი) იღებენ მონაწილეობას 1919 წლის პირველ იანვრი-დან იხვ, როგორც პირველი გამოცემის აქციათა მეპატრონეები.
  - 11) აქციათა ფასების მიღებაში აქციონერებს მიეცემათ „კვიტანცი“ები, რომლებიც ხელის მოწერის გათავებე-ბისა და აქციათა განაწილების შემდეგ შეიცვლება ნამდვილი აქციებით.
- შინაშენა: ნამდვილი აქციები მიეცემა საქართველოს რესპუბლიკის ექსპედიციასში და დამზადებული იქნებიან 1918 წლის 1-ლ ნოემბრისათვის.